

werkblad Vikingen

De Vikingtijd begon omstreeks het jaar 800 en duurde tot ongeveer 1050. Vikingen (of Noormannen) is de naam voor de Scandinaviërs die op avontuur gingen in het buitenland. Nu denken we bij Vikingen meteen aan plundersaars. Plunderen en vechten deden ze inderdaad vaak, maar er waren ook Vikingen die handel dreven of naar het buitenland gingen om er te gaan wonen.

Vikingen uit Zweden voeren met hun schepen dwars door Rusland en kwamen tot in Klein-Azië en het Middellandse Zeegebied. Als ze bij een onbevaarbare stroomversnelling kwamen, dan trokken ze hun schepen gewoon een eind over het land! We weten dat er Vikingen deel uitmaakten van de lijfwacht van de Oost-Romeinse keizer, die zetelde in Constantinopel.

De Deense Vikingen voeren vooral naar Engeland en naar het Frankische Rijk. Ze kwamen ook in onze streken. Vroeger hing in veel schoolklassen een plaat van de plundering van Dorestad. Dat was een rijke handelsnederzetting in de buurt van Utrecht. In ons land zijn ook resten teruggevonden van *ringwalburgen*. In deze ronde, omwalde verdedigingswerken kon de bevolking zich tijdens een Vikingaanval verschansen.

In 865 viel een groot Deens Vikingleger Engeland binnen. De Engelse koningen waren nauwelijks tegen de indringers opgewassen. Uiteindelijk vestigde een deel van de Vikingen zich in Noord-Engeland. Ook omstreeks het jaar 1000 is er verschillende keren een groot Vikingleger Engeland binnengevallen. De Deen Knut de Grote werd zelfs koning van Engeland. Tegen die tijd waren veel Vikingen al christen geworden. In 1066 werd Engeland veroverd door de *Normandiërs*. Zij kwamen uit Normandië (in Frankrijk), maar stamden af van Vikingen die in Frankrijk waren gaan wonen. Hun leider, Willem de Veroveraar, werd koning van Engeland.

Noorse Vikingen koloniseerden de Faeröer Eilanden, de Orkney Eilanden en IJsland. Ook vestigden ze zich in Schotland en Ierland. Een groep Vikingen verhuisde later van IJsland naar Groenland. Groenland is bijna helemaal bedekt met een dikke ijskap. Alleen langs de kust zijn bewoonbare gebieden.

Na de Vikingtijd hebben Scandinaviërs de oude verhalen van hun voorouders opgeschreven. Zulke verhalen noemen we *saga's*. Op grond van de *saga's* beweerden sommige geleerden dat de Groenlandse Vikingen ook in Amerika zijn geweest, al ver voor Columbus. Zij hebben gelijk gekregen, want op het Canadese eiland Newfoundland zijn de resten van Vikinghuizen gevonden.

Vragen & Opdrachten

Je hebt nodig: atlas, woordenboek Nederlands-Engels en, als je ook de extra opdracht 11 doet, tekenspullen.

1. Zet in chronologische volgorde (de oudste op 1)

Bataven, Floris V, Vikingen, Willem van Oranje, Willibrord.

1.
2.
3.
4.
5.

2. Hoe worden de Vikingen ook wel genoemd?

.....

3. De Vikingen plunderden kerken en kloosters. Waarom?

- Ze waren erg antichristelijk.
- Daar waren kostbaarheden te vinden.
- Monniken en priesters waren ongewapend.
- De Vikingen wisten niet wat kerken en kloosters waren.

4. Topodetective: Groenland & Amerika.

Een groep IJslandse Vikingen heeft zich op Groenland gevestigd.

a. Vind je Groenland een toepasselijke naam? Verklaar je antwoord.

.....
.....

b. Vikingen uit Groenland zijn in Amerika geweest.

Hoe heet de *zeestraat* die tussen Groenland en Amerika ligt?

.....

c. Op welke breedtegraad ligt Newfoundland?

.....

d. Ligt Newfoundland noordelijker of zuidelijker dan Amsterdam?

.....

5. De Vikingen zijn in Amerika geweest. Hoe weten we dat zo zeker?

- Het staat letterlijk in de saga's.
- Er is aangetoond dat je met een Vikingschip naar Amerika kunt zeilen.
- New York was vroeger een Vikingnederzetting.
- Er zijn Vikinghuizen opgegraven.

6. De Oost-Romeinse keizer had Vikingen als lijfwachten.

De keizer zetelde in Constantinopel. Hoe heet Constantinopel tegenwoordig?

- Istanbul
- Londen
- Parijs
- Rome

7. De goden van de Vikingen.

a. Een Noorse boer uit de Vikingtijd offert aan een Germaanse god. Hij vraagt om groeizaam weer en wil graag dat er veel gezonde kalfjes geboren worden. Aan welke god zal hij offeren?

- Frey of Odin
- Odin of Thor
- Thor of Njord
- Njord of Frey

b. Welke god staat bekend als de *dondergod*?

- Frey
- Njord
- Odin
- Thor

c. De Germaanse goden Odin, Thor en Freya werden vroeger ook in onze streken aanbeden. Wij kennen Odin en Thor beter als *Wodan* en *Donar*. Wodan, Donar en Freya leven voort in de namen van drie dagen van de week. Welke dagen?

- zondag, maandag en dinsdag
- dinsdag, woensdag en donderdag
- woensdag, donderdag en vrijdag
- vrijdag, zaterdag en zondag

De Vikingen hadden meerdere goden. De bekendste zijn Odin en Thor. De Vikingen geloofden dat Odin de gesneuvelde krijgers opnam in een gouden hal: het *Walhalla*. Zij zouden later de goden gaan helpen bij hun oorlog tegen de reuzen en de monsters. Thor was een kolossale krachtpatser, die het voortdurend aan de stok had met de reuzen. Zijn wapen was een enorme werphamer. Hij reed rond in een bokkenwagen. Als Thor met zijn wagen door de lucht scheurde, dan begon het te bliksemen en te donderen. Njord was de god van de vruchtbaarheid, voorspoed en vrede. Ook zijn zoon Frey en zijn dochter Freya waren vruchtbaarheidsgoden.

8. Het poesiealbum van de Vikingen

De hofdichters van de Vikingen heetten *skalden*. Zij maakten gedichten over koningen, zeeslagen en andere belangrijke gebeurtenissen. De skalden gebruikten *kenningen*. Dat zijn dichterlijke omschrijvingen. Je zegt dan bijvoorbeeld niet gewoon 'kameel', maar 'schip van de woestijn'.

Opdracht. Verzin een kenning voor je fiets.

.....
.....

9. Topodetective: Dorestad

De handelsnederzetting Dorestad lag bij het tegenwoordige stadje Wijk bij Duurstede. In de 9^e eeuw is het herhaaldelijk door de Vikingen geplunderd. Dorestad lag voor de handel op een zeer gunstige plaats, namelijk bij de splitsing van twee takken van de Rijn.

a. Een Rijntak stroomt naar het noordwesten, richting Utrecht. Hoe heet die rivier?

.....

b. De hoofdtak stroomt door naar het westen, langs Culemborg, richting Rotterdam. Hoe heet die rivier?

.....

c. Hoe kun je aan de naam Wijk bij Duurstede zien dat daar ooit Dorestad lag?

.....

.....

10. Miss Engelsman

De Normandiërs stamden af van Vikingen die in Frankrijk waren gaan wonen. Ze spraken Frans. Nadat ze Engeland hadden veroverd, werd de Engelse *elite* (= de bovenlaag van machtige, rijke mensen) Franstalig. Daarom heeft het Engels zoveel woorden die uit het Frans komen.

Opdracht. Je moet twee dingen doen:

- Zet in de tweede kolom het Engelse woord.
- Onderstreep het woord dat het meest op het Engelse woord lijkt: het Franse óf het Deense woord (*arm* is al gedaan).

Nederlands	Engels	Frans	Deens
arm (= niet rijk)	poor	<u>pauvre</u>	fattig
bloem	fleur	blomst
koninklijk	royal	kongelig
maag	estomac	mave
mes	couteau	kniv
raam	fenêtre	vindue
schilderij	peinture	maleri
schoorsteen	cheminée	skorsten
trouwen	se marier	gifte sig
veldslag	bataille	kamp, slag

11. Extra: Dorestad geplunderd! (schrijf- en tekenopdracht)

Toen Dorestad geplunderd werd, bestonden er nog geen kranten. Sterker nog, de boekdrukkunst was nog niet eens uitgevonden! Maar we doen maar even alsof. Jij bent een verslaggever die meteen na de plundering naar Dorestad wordt gestuurd om voor je krant een artikel te schrijven.

Het is voorpaginanieuws, dus zet er maar een vette kop boven.

Voer in je artikel twee ooggetuigen op.

Maak bij wijze van foto een toepasselijke tekening. Documenteer je. Dus als je een Vikingschip tekent, zoek dan eerst een afbeelding op, zodat je weet hoe zo'n schip eruitzag. Eventueel kun je als team werken, bestaande uit een journalist en een 'fotograaf'. Je moet dan wel overleggen wat de een schrijft en de ander tekent.

12. Extra: de Vikingschatten van Wieringen

Op Wieringen zijn twee Vikingschatten gevonden, bestaande uit munten en zilveren sieraden. Waarom is het niet verwonderlijk dat ze op Wieringen gevonden zijn?

.....
.....